

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ПРАВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

на тему:

**«ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ:
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ»**

Виконала: здобувачка 2 курсу, групи ПЗ-22м

Спеціальності 081 «Право»

Вдовіченко Єлизавета Олексіївна

м. Дніпро

2024

АНОТАЦІЯ

Вдовіченко Є.О. Відповідальність держав у міжнародному праві: сучасні проблеми теорії і практики

Роботу присвячено сучасним теоретичним та практичним аспектам відповідальності держав у міжнародному праві. Наголошено, що на практиці трапляються політичні розбіжності в позиціях держав щодо відповідальності за порушення міжнародного права, адже вони визначаються широким спектром факторів, таких як політична система, культурні особливості, геополітичне становище, інтереси та стратегічні цілі кожної конкретної держави. Наразі не існує єдиних загальноприйнятих та загальнообов'язкових правил, за якими визначаються умови настання міжнародно-правової відповідальності. На практиці політика держав часто виступає на захист її національних інтересів та суверенітету. Наявність або відсутність зовнішніх тисків, включаючи можливі санкції, може визначити, наскільки держава готова визнавати свою відповідальність. Зроблено висновок, що переговори виступають найпоширенішим та ефективним засобом врегулювання міжнародних спорів. Крім того, виокремлено третейське правосуддя (міжнародний арбітраж) як дієвий інструмент врегулювання міжнародних спорів та наголошено на тому, що такий інструмент має деякі слабкі сторони, як можливість затримки справи та обмежені можливості для розвитку судової практики. Відзначено, що компенсація залишається найбільш застосовуваним методом відшкодування шкоди, оскільки має більш утилітарний характер. Проаналізовано судову практику міжнародних судів та арбітражних органів щодо вирішення справ про відповідальність держав та наголошено на тому, що посередницька роль міжнародних організацій є найбільш ефективним методом уникнення, залагодження та вирішення військових та цивільних конфліктів, як з точки зору ефективності, так і з урахуванням фінансових витрат і досягнення бажаного результату. Зроблено висновок, що зважаючи на сучасні виклики у правовідносинах між державами, важливо

продовжувати розвивати та удосконалювати міжнародне право для вирішення міжнародних суперечностей.

Ключові слова: міжнародно-правова відповідальність держав, порушення норм міжнародного права, врегулювання міжнародних спорів, міжнародний суд, міжнародний арбітраж, міжнародна організація.

ABSTRACT

Vdovichenko Yelizaveta. Responsibility of states in international law: modern problems of theory and practice

The work is devoted to modern theoretical and practical aspects of state responsibility in international law. It is emphasized that in practice there are political differences in the positions of states regarding responsibility for violations of international law, because they are determined by a wide range of factors, such as the political system, cultural features, geopolitical situation, interests and strategic goals of each specific state. Currently, there are no single universally accepted and universally binding rules that determine the conditions for the onset of international legal responsibility. In practice, the policy of states often defends its national interests and sovereignty. The presence or absence of external pressures, including possible sanctions, can determine the extent to which a state is willing to accept its responsibility. It was concluded that negotiations are the most common and effective means of settling international disputes. In addition, arbitral justice (international arbitration) is singled out as an effective tool for settling international disputes and it is emphasized that such a tool has some weaknesses, such as the possibility of delaying the case and limited opportunities for the development of judicial practice. It was noted that compensation remains the most widely used method of compensation, as it has a more utilitarian nature. The judicial practice of international courts and arbitration bodies regarding the resolution of cases of state responsibility was analyzed and it was emphasized that the mediation role of international organizations is the most effective method of avoiding, settling and resolving military and civil conflicts, both from the point of view of efficiency and taking into account financial costs and achieving the desired result. It was concluded that in view of the modern challenges in legal relations between states, it is important to continue to develop and improve international law to resolve international conflicts.

Key words: international legal responsibility of states, violation of norms of international law, settlement of international disputes, international court, international arbitration, international organization.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ I. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ В СУЧАСНІЙ ДОКТРИНІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	11
1.1. Поняття, ознаки та види міжнародних протиправних діянь.....	11
1.2. Формування нормативно-правової бази відповідальності держав за міжнародні протиправні діяння.....	15
1.3. Підстави, зміст та цілі міжнародно-правової відповідальності держав. Обставини, що виключають протиправність діянь держав.....	19
1.4. Класифікація форм та видів відповідальності держав.....	23
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	28
2.1. Аналіз конкретних випадків порушення міжнародного права державами.....	28
2.2. Практично-політичні розбіжності підходів держав до відповідальності за порушення міжнародного права.....	33
2.3. Механізми врегулювання спорів та відшкодування збитків у разі порушення міжнародного права.....	38
РОЗДІЛ 3. ЮРИСДИКЦІЙНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВ	45
3.1. Система юрисдикційних органів з розгляду питань міжнародної відповідальності держав.....	45
3.2. Аналіз судової практики міжнародних судів та арбітражних органів щодо вирішення справ про відповідальність держав.....	49
3.3. Посередницька роль міжнародних організацій.....	65
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	90